

léhalo tu na staroutrakvisty, tu na delegáty měst, aby spojené řady podobojích byly rozraženy. Úsilí jezuitsky smýšlejících katolíků se však nepodařilo znemožnit vydání majestátu. Nejvyšší kancléř Zdeněk z Lobkovic odepřel jej podepsat. Mírnější katolíci zadrželi své horlivce od občanské války. Mezi evangelíky a katolíky bylo sjednáno „Porovnání mezi stranou podjednou a podobojí“, jímž byl upraven vzájemný poměr v jednotlivostech na základě rovnoprávnosti. Evangelická strana neměla v úmyslu činit katolíkům násilí, třeba byli v naprosté menšině asi 10 %. Význam Majestátu záleží právě v uskutečnění této myšlenky svobody vyznání, kterou si vymáhá většina, nechť činit újmu menšině — menšině ovšem mocné podporou vlády a mezinárodního katolicismu — jsouc spokojena konečným dosažením spravedlivého cíle, o nějž zápasila celá desítiletí. Majestát i „Porovnání“ bylo zapsáno do zemských desek a náboženská rovnoprávnost obou vyznání se stala zákonem. Byl to jeden z vrcholných okamžiků českých dějin.

V průběhu jednání se opakovaly s katolické strany i tentokrát, jako r. 1575, pokusy oddělit *Bratry* od evangelíků. Ale již vůdčí postavení Budovcovo, jenž zatím postoupil do panského stavu, v čele Bratrů i evangelíků ukazovalo na jejich pevné spojení, které sneslo zatěžkávací zkoušku. „Pán Bůh ráčil stavy pod obojí u víře svaté spojití a k tomu srdce jejich naklonití, že připověděli při téže víře všickni státi a trvati,“ pověděl o tom Budovec. Se své strany přirovnal rozdíly mezi Bratry a podobojími k rozdílu mezi mnišskými řádmi katolické církve. Viděl je jen v různosti řádů. Ta svazek křesťanské lásky neruší. Česká konfese mu platila, aniž proto zavrhoval jiná evangelická vyznání.

Významné bylo, že se podařilo pro společný postup získat i nečetné zbylé *staroutrakvisty*, jejichž kněží přicházeli do sněmu, aby se přihlásili k České konfesi. Rozdíl mezi nimi a novoutrakvisty ještě dozníval, ale podařilo se zamezit vážnější nesnázi v tom směru. Pro budoucnost byla závažnější *výrazně luterská orientace* některých pánů, i hraběte Šlika, podněcovaná protikalvínským a protibratrským horlením saských bohoslovců,

zvláště Polykarpa Leysera. Leyser náležel k těm theologům, kteří zastávali luterské učení z hlubokého přesvědčení o jeho naprosté a jedinečné pravdivosti a kalvínství pokládali z té duše za hrozné zločin, k nesmírné škodě evangelíků obojího vyznání. Jeden z Leyserových spisů, které byly i v českých zemích známy, je výmluvně nadepsán „Ob, wie und warumb man lieber mit den Papisten Gemeinschaft haben und gleichsam mehr Vertrauen zu ihnen tragen solle, denn mit und zu den Calvinisten“. I po vydání Majestátu naléhal na hraběte Šlika, aby se odvrátil od spojení s Bratry a s kalvinisty. Luteráni takto podněcování chtěli, aby se Česká konfese vykládala ve smyslu Formule svornosti a stranili se Bratrů i některých novoutrakvistických kněží jako kalvinistů. Ale převahu zcela rozhodnou měli mezi evangelíky ti, kdo si v tradicích české reformace rozuměli s Bratry v důrazu na životní důsledky evangelia a nezacházeli do dogmatické výlučnosti. Často mluvili o České konfesi jako o shodné s Augsburskou [„kterouž někteří Augšpurskou jmenují“], tuto pak pojímali jako obecně evangelické vyznání.

Bratřští senioři se jednání příliš neúčastnili. Ponechávali slovo své šlechtě. Nešlo ostatně o sepisování nové konfese. Ale není vůbec stopy po tom, že by se mezi nimi ozval nesouhlas s jednáním stavovských zástupců Jednoty. Na sandoměřském jednání měli bohoslovci všech tří polských církví větší účast — tam bylo třeba přemáhat konfesijní rozdíly společnou věroučnou formulí. Senioři poučení zkušenostmi chápali již docela nutnost těsného spojení s evangelíky a viděli v Českém vyznání společnou základnu pro různé směry, v české církvi vedle sebe existující. Pamatovali, že bylo sepsáno a císaři Maxmiliánovi podáno i jejich jménem. Aby prokázali, že se k němu plně hlásí, vydali je již r. 1608 s předmluvou, kde se k němu přihlašují jako ke konfesi souhlasné s Bratrskou ve všech podstatných člancích. Marginální sumáře tu i tam prozrazují výklad bratrské linie bližší. Petr Vok z Rožmberka dal vytisknout i německý překlad České konfese. Konfesi svou Bratři ovšem neodvolali, a nebyla-li od té doby již doma česky tištěna, neznamená to mnoho. Vyšla totiž právě r. 1607 a bělohorská pohroma nový tisk oddálila, takže se ho